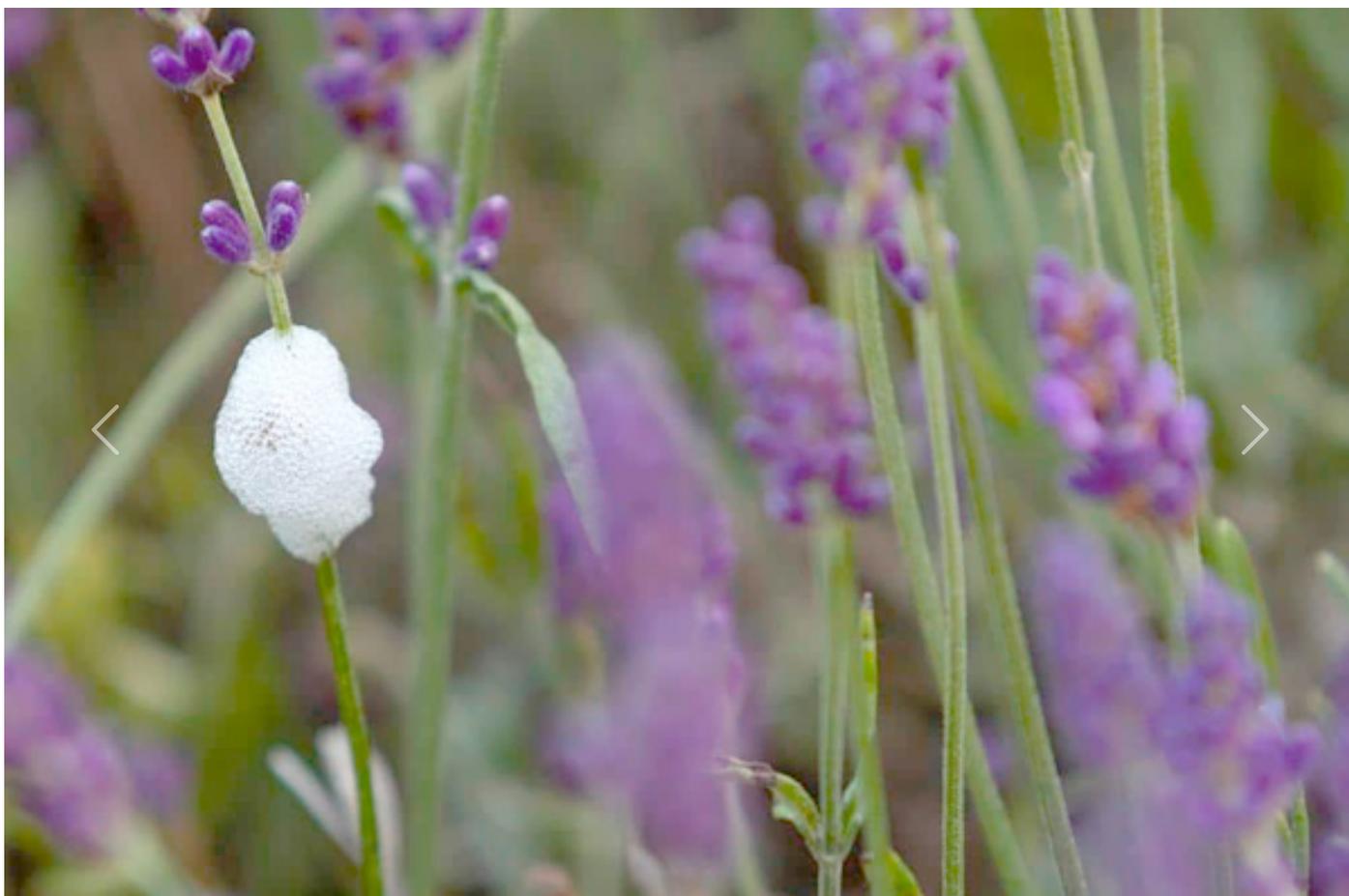

Срещу неприятелите по лавандулата основни са агротехническите мероприятия

Автор(и): проф. д.с.н Иванка Лечева

Дата: 27.10.2017 Брой: 10/2017

Лавандулата се напада от по-малко неприятели. Употребата на пестициди трябва да е минимална, тъй като е недопустимо наличието на остатъчни количества в продукцията. Това налага да се заложи изключително на превантивните мерки за опазването, които да започнат още при създаване на насажденията.

В насажденията от лавандула се срещат и вредят: скакалци, пенеща цикада и северна галова нематода, които принадлежат към многоядните неприятели и лавандулов молец от специализираните видове.

Скакалците се размножават масово периодично и причиняват възникването на градуции. От 2013 г. се наблюдава тенденция на увеличаване числеността на тези неприятели в Южна България, в района на Кърджали, Петрич и Благоевград. В години на масово размножаване скакалците могат напълно да унищожат реколтата.

От горските скакалци – сем. Tettigoniidae, по лавандулата вредят зелен скакалец и горски скакалец:

Зелен скакалец (*Tettigonia viridissima*)

Широко е разпространен в районите на отглеждане на лавандулата. Вредят ларвите и възрастните. Ларвите нагриват листата, като живеят и вредят индивидуално. По-големи са повредите от възрастните, които нагриват бутоните и цветовете. Развива 1 поколение годишно и зимува като яйце в почвата.

Горски скакалец (*Isophia tenuicerca*)

Най-често напада насажденията от лавандула в близост до гори. В по-висока плътност се среща по южните склонове на Средна гора. Развива 1 поколение годишно и зимува като яйце. Ларвите се излюпват през април. Отначало се хранят с листата на широколистните дървесни видове и тревисти растения, а по-късно преминават по туйките на лавандулата и нагриват листата. В началото на юни се появяват възрастните, които нападат цветните части и могат да унищожат реколтата.

От полските скакалци (сем. **Acrididae**) по лавандулата вредят:

Марокански скакалец (*Dociostaurus maroccanus*), Италиански скакалец (*Calliptamus italicus*)

Полските скакалци нанасят по-големи щети в периодите на масово размножаване. Те образуват първични огнища в необработваеми тревисти места, ливади и пасища с бедна растителност, където предпочитат да снасят яйцата си. Двата вида имат сходна биология. Развиват 1 поколение годишно, но за разлика от горските скакалци зимуват като яйца с развит зародиш в яйчни мехчета в почвата.

Ларвите се излюпват в края на април-началото на май, след като температурата на въздуха в продължение на няколко дни се задържи над 17 °C. Ларвите и възрастните нанасят същите повреди, но ларвите живеят и вредят заедно в големи групи. По-силно изразена стадност има при мароканския скакалец. Най-големи повреди нанасят ларвите от пета възраст и възрастните. В години на масово размножаване те могат да унищожат напълно реколтата.

Мароканският скакалец има космополитно разпространение и у нас се среща навсякъде. Намира благоприятни условия за снасяне на яйцата си и за развитие върху целинни и пустеещи земи, ливади, пасища и др.

При висока плътност е способен да унищожи растителността на големи площи. Понякога прелита до 50 км. дневно. Скакалците се движат на ята, които на дължина и широчина могат да достигнат няколко километра.

Пенеца цикада (*Philaenus spumarius*)

Пенецата цикада е широко широк полифаг. Вредят възрастните и ларвите, които смучат сок по разклоненията на лавандуловите туфи. Ларвите се прикрепват към разклоненията и се покриват с бяла пенлива материя, под която вредят. При силно нападение се задържа растежа на туфите и образуването на бутони, което води до намаляване на добива. Развива 1 поколение годишно и зимува като яйце, покрито с восъчен налеп.

Северна галова нематода (*Meloidogyne hapla*)

Благоприятни условия за нейното развитие са песъчливите почви с добра аерация и суха пролет. По корените се образуват дребни гали. В резултат на повредите растежът на корените спира и те отмират. В зависимост от степента на нападение се наблюдава частично или пълно изсъхване на цветните бутони. При засушаване нападнатите туфи изсъхват и добивите силно намаляват.

Лавандулов молец (*Sophronia humerela*)

Лавандуловият молец е единственият специализиран неприятел по лавандулата у нас. Той се среща в различна плътност през отделните години. От 2014 г. се наблюдава увеличаване на числеността в насажденията в Пловдивски, Старозагорски и Бургаски район. Вредната дейност на молеца започва през фенофаза „разлистване”. Вредят гъсениците, които отначало се хранят с листата, а след това оплитат вегетативните връхчета с копринени нишки и ги прегризват. Разклоненията с прегризани връхчета не цъфтят, а туйките с повредени листа не могат да изхранят генеративните органи. Допълнително покарали разклонения от спящи пъпки могат да цъфтят, но цветовете са дребни. (Гъсеницата е зелена, със светли надлъжни ивици по гръбната страна, с тъмнокафява глава). Неприятелят развива 1 поколение годишно и зимува като гъсеница.

В борбата с неприятелите по лавандулата най-голямо значение имат агротехническите мероприятия:

Правилен избор на място при създаване на насажденията. Да се избягват тежки, сбити почви с близки подпочвени води;

Пространствена изолация между новите и стари насаждения;

Добра подготовка на площите преди разсаждане на лавандуловия разсад;

Използване на здрав посадъчен материал;

Отглеждане на лавандулата при висока агротехника:

- междуредова обработка за разрохкване на почвата и за унищожаване на плевелите;
- резитба през първата година, за да се избегне преждевременния цъфтеж, което се отразява неблагоприятно на нарастването и формирането на туйките;
- балансирано торене за повишаване жизнеността на културата;
- да се извършва редовен мониторинг за установяване наличието на неприятели и оценка на фитосанитарното състояние на лавандуловите насаждения.

Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ) уведомява, че от 24.06-28.06.2024г. площи в общините Петрич и Сандански, област Благоевград ще бъдат авиационно третирани срещу марокански скакалец. Продуктът за растителна защита не представлява опасност за живота и здравето на хората и животните.

На територията на община Петрич ще бъдат обработени площи от землището на с. Марикостиново и землището на с. Генерал Тодоров.

На територията на община Сандански ще се извърши третиране на площи от землищата на с. Джигурово, с. Ласкарево, с. Ладарево, с. Любовка и с. Лешница.

Причината за това е масовото размножаване на икономически важния вредител – марокански скакалец (*Dociostaurus maroccanus*).

* Статията е обновена на 27.06.2024 г.